

NOTA VAN TOELICHTING

Inleiding

Banken (en bepaalde beleggingsondernemingen) moeten beschikken over een gecombineerde kapitaalbuffer die bestaat uit verschillende componenten, zoals de contracyclische kapitaalbuffer. Op grond van artikel 105 van het Besluit prudentiële regels (Bpr) is voor de verschillende componenten van de gecombineerde kapitaalbuffer een ingroeipad vastgesteld. Dit wijzigingsbesluit zorgt ervoor dat een van de componenten van de gecombineerde kapitaalbuffer, namelijk de contracyclische kapitaalbuffer, direct kan worden ingevoerd. Dit zorgt ervoor dat indien er sprake zou zijn van hoge kredietgroei tussen nu en 1 januari 2019, de Nederlandsche Bank (DNB) beter in staat is de risico's van kredietgroei voor Nederlandse banken te adresseren.

Contracyclische kapitaalbuffer

De contracyclische kapitaalbuffer dient om schommelingen in de kredietcyclus te kunnen opvangen, en wordt opgebouwd in tijden van hoogconjunctuur en kan worden afgebouwd in tijden van laagconjunctuur. De exacte hoogte van de contracyclische kapitaalbuffer hangt samen met de geografische spreiding van de investeringen (blootstellingen) van een individuele bank. De contracyclische kapitaalbuffer wordt op basis van de relatieve kredietgroei (ten opzichte van de langetermijntrend) in de betreffende lidstaat en eventuele aanvullende informatie voor de betreffende risico's in die lidstaat, vastgesteld tussen 0% en – in beginsel – maximaal 2,5% van de risicogewogen activa van de betreffende bank.¹ De aanvullende informatie kan voortkomen uit aanbevelingen door het Europees Comité voor Systeemrisico's (European Systemic Risk Board, ESRB) of uit analyses van de betreffende autoriteit.

In Nederland heeft met ingang van 1 januari 2016 DNB de bevoegdheid om elk kwartaal een contracyclische kapitaalbuffer vast te stellen voor alle in Nederland gelegen kredietblootstellingen. Binnen het gemeenschappelijk toezichtsmechanisme (beter bekend onder de Engelstalige afkorting "SSM") is erin voorzien dat de ECB hierover in kennis wordt gesteld. De ECB kan gemotiveerd (niet-bindend) bezwaar maken of zelf, indien zij dat nodig acht, een hogere kapitaalbuffer vaststellen. Daarvoor geldt dezelfde procedure, namelijk dat de ECB DNB van haar voornemen in kennis stelt en dat DNB daartegen (niet-bindend) bezwaar kan maken.² De vastgestelde kapitaalbuffer is van toepassing op de in Nederland gelegen kredietblootstellingen van banken met zetel in Nederland (dus ook voor buitenlandse banken met een Nederlandse dochter). Indien autoriteiten uit andere jurisdicties het oordeel van DNB overnemen (deze buffer 'reciproceren'), geldt deze buffer ook voor de blootstellingen van deze banken (en beleggingsondernemingen) op Nederland. Het kan hier bijvoorbeeld gaan om een bank uit een andere lidstaat met een bijkantoor in Nederland.

In tijden waarin de kredietverlening in een land een grote groei doormaakt afgezet tegen de langetermijntrend wordt een bank dus, als ze in dat land actief is, verplicht om daarvoor haar contracyclische kapitaalbuffer op te bouwen. Wanneer het economische tij

¹ Richtlijn 2013/36/EU (richtlijn kapitaalvereisten), artikel 136(4). Indien gerechtvaardigd op basis van bijzondere omstandigheden kan op basis van dit artikel ook een percentage hoger dan 2,5% worden vastgesteld.

² Zie artikel 5 van de verordening banktoezicht (SSM verordening).

daarna zou keren, kan de bevoegde autoriteit in dat land vervolgens het bufferpercentage weer verlagen en op die manier banken toestaan om in te teren op het kapitaal dat ten behoeve van deze buffer wordt aangehouden. Voor banken die actief zijn in meerdere landen geldt het gewogen gemiddelde van die percentages als contracyclische kapitaalbuffer.

Infasering

Voor de contracyclische kapitaalbuffer geldt een minimaal ingroeipad, waarbij de maximale hoogte van de contracyclische kapitaalbuffer jaarlijks in stappen wordt verhoogd van 0,625% vanaf 1 januari 2016 tot 2,5% in 1 januari 2019. Artikel 160, zesde lid, van de richtlijn kapitaalvereisten biedt lidstaten de mogelijkheid het ingroeipad te verkorten waardoor de buffers sneller worden ingefaseerd. In de wetgevingsbrief 2015 heeft DNB aangegeven het wenselijk te vinden als gebruik wordt gemaakt van deze mogelijkheid. Met deze wijziging wordt, zoals eerder aangegeven in de reactie op deze brief, gehoor gegeven aan dit verzoek.

Op deze manier kan DNB indien sprake zou zijn van hoge kredietgroei tussen nu en 1 januari 2019, de risico's hiervan voor Nederlandse banken beter adresseren. Bovendien geeft snellere infasering DNB de mogelijkheid de contracyclische kapitaalbuffers van andere jurisdicties in hogere mate te reciproceren: indien een aangewezen autoriteit in een andere (lid)staat bijvoorbeeld een contracyclische kapitaalbuffer oplegt aan de banken die in die (lid)staat onder haar toezicht staan, dan kan DNB deze buffer altijd volledig overnemen en vervolgens ook van toepassing verklaren op de blootstellingen van Nederlandse banken die actief zijn in die (lid)staat door middel van een bijkantoor. Op deze manier ontstaat een gelijk speelveld tussen banken met dezelfde risicoblootstellingen, en worden Nederlandse banken beter beschermd tegen cyclische systeemrisico's in andere (lid)staten.

Onderliggende wijziging

In het vierde lid van artikel 105 Bpr is het overgangsregime opgenomen van artikel 160 van de richtlijn kapitaalvereisten voor een drietal kapitaalbuffers, waaronder de contracyclische kapitaalbuffer. Met de onderliggende wijziging – die met ingang van 1 januari 2017 in werking treedt – is het overgangsregime niet langer van toepassing op de vaststelling van de hoogte van de contracyclische kapitaalbuffer ingevolge artikel 105b Bpr. Zodra op enig moment aanleiding bestaat tot het vaststellen van een contracyclische kapitaalbuffer overeenkomstig artikel 105b Bpr, is het door DNB (of de ECB)³ bepaalde percentage (in principe tussen 0% en 2,5%) direct volledig van toepassing. De wijziging heeft, conform artikel 160, zevende lid, van de richtlijn kapitaalvereisten, alleen gevolgen voor de berekening van de contracyclische buffer voor banken en beleggingsondernemingen met zetel in Nederland.

De Minister van Financiën,

³ Zie artikel 3:1a van de Wft, artikel 5 van de verordening banktoezicht en het algemeen deel van de toelichting bij de uitvoeringswet verordening banktoezicht; Kamerstukken II 2014/15, 34 049, nr. 3.